

VOJENSTVÍ DOMA A V CIZINĚ.

Poručík Karel Krepl:

Organisace německého dělostřelectva.^{*)}

Dělostřelectvo německé armády o 100.000 mužích (Reichsheer) skládá se z dělostřelectva 7 pěších divisí a 3 divisí jezdeckva.

Jeho materiál obsahuje:

204 děla 7.7 cm.
84 houfnice 10.5 cm.

Důstojníci — mladší menší měrou — pocházejí z dělostřelecké školy (Artillerieschule).

Celé dělostřelectvo jest podřízeno nejvyššímu dělostřeleckému inspektorovi, který podléhá ministerstvu říšské obrany (Reichswehrministerium).

I. Dělostřelectvo pěší divise.

Dělostřelectvo každé pěší divise se skládá z velitelství divisiho dělostřelectva a z jednoho pluku o 3 oddílech.

1. Velitelství divisiho dělostřelectva.

Divisiho dělostřelectvu velí generál nebo plukovník zvaný „Der Artillerieführer der Division“, který má k ruce štáb, obsahující:

2 štábní důstojníky (jeden od generálního štábu, druhý od dělostřelectva);
6 poddůstojníků, z nichž 1 kreslíč a 3 určení pro službu zpravodajskou (Nachrichtendienst);

24 mužů (z nichž 17 specialisovaných v bezdrátové telegrafii);

13 koní;

3 služební vozy (v míru bez zápřeže).

2. Dělostřelecký pluk.

Pluk obsahuje: Štáb pluku, 3 oddíly po 3 bateriích o 4 dělech a jednu náhradní baterii.

Štáb pluku obsahuje:

1 plukovníka, velitele pluku;

2 štábní důstojníky;

3 kapitány (z nichž 1 určen k službě pozorovací a 1 jako materiální a muniční důstojník);

1 kapitána nebo nadporučíka jako pobočníka;

1 zvěrolékaře;

2 úředníky (Beamte);

18 poddůstojníků (z nichž 2 pro službu zpravodajskou);

30 mužů (z nichž 7 pro službu zpravodajskou);

49 koní;

7 vozů (z nichž 1 vůz pro bezdrátovou stanici, telefonní vůz a 1 vůz pro oddíl ke stavbě telefonních linek).

Složení štábu oddílu jest toto:

1 štábní důstojník, velitel oddílu;

1 štábní důstojník (eventuelní zástupce);

1 kapitán, pověřen pozorovací službou;

^{*)} Vynato z francouzské „Revue d'Artillerie“. Článek podle různých zpráv 2. kanceláře gen. štábu armády.

2 nadporučíci (z nichž 1 pověřen službou zpravodajskou);

1 lékař;

1 zvěrolékař;

5 úředníků;

5 poddůstojníků (z nichž 3 pro službu zpravodajskou);

25 mužů (z nichž 12 pro zpravodajskou službu);

20 koní;

8 vozů (z nichž 1 vůz pro pozorovací službu, 1 vůz bezdrátové stanice, 1 telefonní vůz, 1 vůz pro oddíl ke stavbě telefonních linek).

Můžeme již nyní poukázat na péči, se kterou jest organisována zpravodajská služba jak u oddílu, tak i u pluku.

Každý zapražžený oddíl se skládá ze 3 baterií, z nichž normálně

prvá jest vyzbrojena 4 polními děly F. K. 16;

druhá jest vyzbrojena 4 lehkými polními houfnicemi F. H. 16.

Třetí jest specialisována normálně takto:

3. baterie I. oddílu, t. j. 3. baterie pluku, jest vyzbrojena 4 pěšími děly vz. 18 (I. G. 18) a nazvána „Baterie divísních pěších děl“; závisí organicky na dělostřelectvu, avšak takticky na pěchotě.

3. baterie II. oddílu, t. j. 6. baterie pluku, vyzbrojená 4 polními děly 16, má název „Beobachtungsbatterie“ a majíc úplně zajištěnu obsluhu svých děl, jest pověřena působiti ve prospěch pluku ve věcech:

plánoměřství,

zvukoměřství,

topografické služby,

meteorologické služby.¹⁾

Za tím účelem se tato baterie doplňuje v jedné části svého mužstva zvláštním způsobem a její dotace jest zesílena, jak řečeno dále.

3. baterie III. oddílu, to jest 9. baterie pluku, jest vyzbrojena 4 autoděly 7.7 cm (77 Kr. G.), bývalými děly letadlových dělostřelců. To znamená, že kromě úlohy svěřené této baterii — působiti rychle proti cílům pohyblivým, zvláště proti tankům — tvoří jádro letadlového dělostřelectva mobilisované divise.

Početné stavy různých druhů baterií²⁾, jsou shrnuty v tabulce, viz str. 303.

„Baterie pozorovací“ obdrží kromě normální dotace vozů:

5 staničních vozů (Mestellwagen) po 6 koních;

2 vozy pro oddíl ke stavbě telefonních linek po 6 koních;

1 nákladní auto;

1 motocykl.

Speciální kursy k výcviku tohoto mužstva byly zřízeny v Jüterbogu a nortojníků baterie:

15 poddůstojníků,

50 mužů.

Toto mužstvo se počítá za normální stav baterie,³⁾ který se nezdá býti přepočteným než pro vozy, a má jen tu výhodu, že jest doplňován inteligentnějším mužstvem.

Důstojníci, velká část poddůstojníků a co možná největší počet mužstva, musí míti rozsáhlé znalosti mathematické, fysikální a kreslířské.

Speciální kursy k výcviku tohoto mužstva byly zřízeny v Jüterbogu a normální působnost „Beobachtungsbatterien“ byla zkoušena ve stíleckých školách roku 1921.

Kromě svého štábu a svých 3 baterií disponuje každý oddíl materiálem nutným k postavení „jedné lehké muniční kolony“.

Tato kolona jest typu smíšeného (Gemischte K. F. pro jednu baterii F. K. 16, jednu baterii F. K. 96/16 a jednu baterii I. F. H. 16.

Na vozech se počítá:

6 hlomozen 86 n/A po 4 koních;

3 zásobovací vozy 98 pro polní pozorovatelný po 4 koních;

27 polních vozů 96 po 2 koních;

1 polní kuchyně malého vzoru po 2 koních.

¹⁾ Tato baterie není vlastně ničím jiným než bývalou „Artillerie-Messtrupp“ (měřická četa), ke které se připojila služba meteorologická.

²⁾ Zde jsou pojaty též horské baterie, z nichž dva případy existují u 7. divise, jak uvádíme dále.

³⁾ Nyní z formace baterie samé.

⁴⁾ A jest nahrazeno v bateriích, jimž bylo odňato.

	Zapřa- žená baterie	Horská baterie	Auto- dělová baterie	P o z n á m k y
Kapitán velitel . . .	1	1	1	a) Z nichž 3 pro zpravo- dajskou službu.
Subalterní důstojníci	4	4	4	b) Z nichž 12 pro zpra- vodajskou službu, ne- počítáme-li cyklisty a spojky.
Poddůstojníci (a) . .	22	22	22	c) Z nichž 56 soumarů.
Mužstvo (b)	104	104	104	d) Na autech s jejich mu- nicí.
Koně	93	110 (c)	6	e) Z nichž 4 nezapřaženy.
Děla	4	4	4 (d)	f) Z nichž 1 pozorovatel- ský vůz pro 1 bezdráto- vou stanici, 1 telefonní vůz, 1 vůz oddílu pro stavbu tel. linek, 1 vůz zákopnický.
Hlomozny	4	4	4	g) Tyto vozy jsou skoro všechny po 2 koních, jak ukazuje počet. Ob- sahují též speciální vo- zy, jak označeno v f, mi- mo vůz pozorovatelský.
Muniční vozy	8	8	8	
Vozy (různé)	10 (h)	25 (g)	10 (h)	h) Z nichž 5 zapřažených, obsahujících tytéž spe- ciální vozy, jak ozna- čeno v g a 5 automobi- lových vozidel, obsahu- jících 2 traktory s vleč- náky a 2 nákladní auta těžké váhy.

Postroje, státní materiál a příslušenství „jsou opatřeny pro počet 92 taž-
ných koní“ praví dokument; ve skutečnosti jest tedy 9 přebytných postrojů
čtyřpřežných, 28 dvojpřežných a 7 sedel pojízdných.

Nezávisle na všech třech oddílech má každý pluk t. zv. „Ergänzungs-batterie“
(E. B.), která, jak již název praví, jest jistým druhem náhradní baterie, kde
jsou zařadění a získají základní výcvik nováčci, čekající, aby doplnili normální
stavy baterií pluku.

Tato baterie nemá děl a jsou v ní zařadění:

- 1 kapitán;
- 3 subalterní důstojníci;
- 16 poddůstojníků.

Čítá 109 mužů, z nichž 99 nováčků, a 52 koní, z nichž 50 jízdeckých.

E. B. má celkem: 19 vozů, z nichž jediný je se zápřeží pro služební výkony.

Mezi jinými vozy dlužno jmenovati:

- 8 hlomozen,
- 1 pozorovací vůz,
- 1 vůz bezdrátové stanice,
- 1 vůz telefonní,
- 1 vůz pro oddíl stavby telefonních linek.

P o z n á m k a I.:

Ve skutečnosti nebyla theoreticky zde vyličená organisace úplně uskuteč-
něna u všech dělostřeleckých pluků dne 1./I. 1921, dne to oficiálního sestavení
armády o 100.000 mužích.

a) U 7. pluku, patřícího bavorské divisi, jsou baterie 4. a 6. vyzbrojeny 7.7 cm horským dělem místo polním dělem.

b) V několika plucích nejsou speciální baterie očíslovány, jak řečeno dříve; u 3. pluku jest 7. baterie pěchotní, 3. baterie normální a u 7. pluku jest 8. baterie baterií pozorovací.

c) Jistý počet baterií pěchotních děl jest vyzbrojen F. K. 96/16¹⁾ místo I. G. 18, jichž jest nedostatek.

Tato výzbroj je jen prozatímní, avšak jestliže se Německo podřídí podmínkám mírové smlouvy, nesmí vyráběti více nových děl pěchotních (I. G. 18) než potřebuje k výměně polních děl opotřebovaných. Podle toho tedy bude úplná dotace pěchotními děly uskutečněna jen pomalu.

U 3. pluku²⁾ jsou do 3. baterie zapraženi jen těžké tažné koně.³⁾ Tato baterie má tedy jistě zvláštní účel, pravděpodobně odporující smlouvě.

Zdá se býti pravděpodobno, že tato baterie jest určena v případě potřeby k zápreži hrubých děl. Sousedství arsenálu ve Spandavě, dělostřelecké školy (Artillerieschule), střelnice v Jüterbogu a Kummersdorfu, které sloužily vždy k pokusům, opravňuje dostatečně tuto domněnku.

Poznámka II.:

Nadbytek důstojníků a poddůstojníků u štábů a baterií má asi při mobilisaci dovoliti zdvojení, ba dokonce i ztrojnásobnění dotyčných jednotek.

Přítomnost dvou štábních důstojníků u velitele divisiho dělostřelectva, 2 štábních důstojníků a 3 kapitánů u velitele každého pluku, 1 štábního důstojníka a 1 kapitána u velitele oddílu a 4 subalterních důstojníků u velitele každé baterie zdá se býti systematickou. Jest jasno, že nutná úhrada bude snadno nalezena mezi důstojníky (bývalými aktivními nebo záložními), kteří prodělali válku.

Kádrové oddíly jsou nejen silně vybudovány, ale mezi mužstvem jest velký počet bývalých poddůstojníků, kteří se dali najmouti na 12 roků jako prostí vojini v armádě o 100.000 mužích.

Konečně nesmí se zapomenouti, načež bylo již často poukázáno, že počet výstroje a postrojů je trojnásobný proti mužstvu, a stejně nutno uvážiti spousty služebních vozů, optických přístrojů a příslušenství všeho druhu.

Oporou této domněnky jest kromě toho množství tabulek, udávajících válečné početní stavy divisi, které jsou sestaveny pro cvičení kádrů a na mapě. V těchto dokumentech nalézáme kromě jednoho dělostřeleckého polního pluku ještě hrubě a letadlové dělostřelecké jednotky.

Jedinou vážnou obtíž bude omezený počet děl, zvláště až provede kontrolní komise své práce.

II. Dělostřelectvo jezdecké divise.

Každá divise jezdeckta disponuje jedním oddílem, skládajícím se ze 3 baterií o 4 dělech 7.7 cm, které jsou pravděpodobně vzoru F. K. n/A.⁴⁾

Štáb oddílu má složení analogické štábu zapražného oddílu.

Jediné rozdíly jsou:

3 zvěrolékaři místo jednoho;

7 poddůstojníků místo 5;

24 mužů místo 25;

36 koní místo 20.

Kromě toho jsou určeni pro zpravodajskou službu jen 2 poddůstojníci a 8 mužů, avšak naproti tomu existují mezi poddůstojníky 3 jízdné spojky, kterých u zapražných oddílů nenalézáme.

Baterie obsahuje:

1 kapitána,

3 subalterní důstojníky;

21 poddůstojníků, z nichž 2 pro zpravodajskou službu;

102 muže, z nichž 8 pro službu zpravodajskou a 4 jízdné spojky;

4 děla;

15 různých vozů, z nichž 1 pozorovatelský vůz, 1 vůz bezdrátové stanice,

1 telefonní vůz, 1 vůz pro oddíl stavby telefonních linek, 1 vůz zákopnický.

¹⁾ To se zdá býti uskutečněno v plucích 1., 2., 4. a 6., to jest ve většině.

²⁾ Každá baterie zapražná má 10 dálkoměrů.

³⁾ Berlínská divise.

⁴⁾ Možná F. K. 96/16. V každém případě jest skoro jisto, že tato děla mají jednotné střely, t. j., že nejsou vzoru 16. ostatně velmi těžkého.

Tyto tři jízdní oddíly jsou jako nadpočetné, s vlastní administrativou, přičleněny k plukům polního dělostřelectva, totiž:

Oddíl 3. jezdecké divise 6. pluku, kde tvoří IV. oddíl.

Oddíly 1. a 2. jezdecké divise 3. pluku, kde tvoří IV. a V. oddíl.

III. Materiál.

1. Dělostřelecký materiál.

Z toho, co bylo již řečeno, vysvítá, že 7.7cm děla u německé armády o 100.000 mužích jsou:

Polní dělo vz. 1916 (F. K. 16), jehož munice jest s rozdělenou náplní a kterým jsou vyzbrojeni zapřažené baterie.

Pěší dělo vzor 1918 (I. G. 18) které bylo zkoušeno ke konci války, avšak nebylo na bojišti upotřebeno; tento materiál tvoří theoretickou výzbroj baterií pěchotních děl, jest však jen v tak malém počtu, že nemůže skutečně zajistiti úplné jejich dotace; nezdá se býti úplně vhodné. Střílí municí jednotnou a po př. municí F. K. 96 n/A se slabou náplní.

Polní dělo vzor 96/16 (F. K. 96/16) zdá se býti konstruováno z hlavně F. K. n/A umístěné na pojezdové lafetě vz. 1916 (typ lafety houfnicové) a jsou jím vyzbrojeni baterie pěchotní, které ještě neobdržely I. G. 18; jím jsou možná též vyzbrojeni jezdecké baterie, pak-li dokonce nemají bývalého děla vzoru 96 n/A.

Horské dělo 7.7 cm (Geb. K. 15), existující u 3 baterií 7. divise; podle dosavadních zpráv nemožno říci, zda jde o vzor Kruppův či Ehrhardtův, jichž obou bylo za války užíváno, ač jen ve velmi nepatrném počtu.

Konečně autodělo 7.7 cm (7.7 cm Kr. G.), které jest býv. materiálem letadlovým. Jisté dokumenty ukazují na adaptaci autoděla vzoru 1919, zlepšeného to vzoru užívaného za války; nelze říci, zdali jej obdržely všechny baterie, či zda nebyl jistý jich počet nucen spokojiti se materiálem z doby války, poněvadž výroba nového vzoru zastavena byla kontrolní komisí.

Pokud jde o lehké polní houfnice, zdá se, že Němci zachovali jen jeden vzor, I. F. H. 16, nechávající stranou houfnici Kruppovu (I. F. H. Kp.), datující se z téhož roku a nesoucí o 500 m dále, avšak značně těžší, u níž je nezbytné potřebí náplně č. 10, která ztěžuje často užívání a zásobování.

Hlavní data těchto různých vzorů jsou seskupena v této tabulce:

Materiál	Ráže cm	Délka hlavně v rážích	Váha materiálu		Donosnost v m
			zapřaže- ného v kg	v posici v kg	
F. K. 16	7.7	35	2260	1400	10.700
F. K. 96 n/A	7.7	27	1910	900	8400
F. K. 96/16	7.7	27	2100 (a)	1100 (a)	8400
I. G. 18	7.7	23	1170	650	5000
Geb. K. 15	7.7	17 nebo 20	1170	?	7000 (a)
Kr. G.	7.7	27	8 tun (a)	8 tun (a)	8000 (a)
I. F. H. 16	10.5	22	2305	1380	9700
(a) = přibližně.					

Zde jde samozřejmě jen o materiál oficiálně povolený mírovou smlouvou. Můžeme však klidně předpokládati, že Německo má též potajmu 3.7 cm děla proti tankům, jichž detaily jsou neznámé, a jednotlivé kusy všech vzorů dělostřelectva hrubého a těžkého, používaného za války, jichž počet ovšem postupně klesá pod nátlakem kontrolních komisí.¹⁾

Kromě toho jest zajímavě poznamenati:

1. Ze v odporu s tím, co bylo před válkou a za války, jsou stanoveny 2 hlavní druhy pro děla (z nichž jedna v míru bez zápřeže).

2. Ze počet speciálních a služebních vozů jest značný; většina z nich jest Feldwagen 95 po 2 koních, přizpůsobený k novému použití (jest zvláště zajímavě poukázáno, že ho lze užíti jako vozu pro radiovou stanici a vozu pro zákopnické náčinní, kteréžto vozy za války neexistovaly).

2. Ruční zbraně.

Každý dělostřelec, ať s hodností či bez ní, obdrží karabinu vz. 98, bodák vz. 84/98 a 1 ruční granát.

Důstojníci, poddůstojníci, pojízdové mužstvo, cyklisté atd. obdrží pistoli vz. 08/18.

Každý vůz jest kromě toho vyzbrojen dlouhou pistolí (lange Pistole) se zásobníkem, obsahujícím 32 náboje.

Konečně každá baterie obdrží jako za války 2 kulomety vz. 08 (nebo lépe vz. 08/18).

IV. Závěr.

Úplně se přizpůsobující organizaci dělostřelectva armády o 100.000 mužích podle nařízení mírové smlouvy, zajistilo si Německo nepochybně možnost, dotovat dělostřelectvem v případě mobilisace velké jednotky, které by postavilo.

Nezávisle na dělostřelectvu letadlovém a na zaměřovacích orgánech, jichž jádra existují zřejmě v plucích divisií dělostřelectva, najde hrubé dělostřelectvo v těchto plucích nutné prvky ke své reorganizaci ve skutečné útvary.

Velká část důstojnictva a mužstva prodělala válku u dělostřelectva pevnostního a jest jich též velký počet v činné službě. Výstroj, postroje, povozy, speciální přístroje existují v nadbytku; nenaskytá se totiž jiných obtíží, než pokud jde o děla.

Jestliže „Dohodové komise“ nezničí úplně materiál, vznikne znovu nebezpečí, neboť po jistém období nepatrného risika, jest pravděpodobno, že v tajné výrobě bude pokračováno, neb aspoň bude připravována, jakmile mezinárodní dohled přestane.

Abychom to pochopili, nesmíme podceňovati snahu, kterou věnují němečtí dělostřelci revidi svých předpisů, inclusive předpisů dělostřelectva těžkého, a provádění cvičení nebo střelby, které mají za námět válečné situace; nesmíme též zapomenouti, že technické úřady nařídily umístiti v budoucnu na cvičišťích těžká pevnostní děla, „aby v zacházení s nimi byli vycvičeni všichni dělostřelci“.

Major Roth :

Zpráva o výchově důstojníků činné služby a důstojníků záložních ve francouzské armádě.

I. **Názory všeobecné.** Základem změn zavedených po válce ve všeobecné organizaci vojenského vyučování jsou: válečné zkušenosti a charakteristiky moderních armád (vývoj techniky, krátkodobá služba a velmi rozšířené užívání záložních kádru).

A. Důležitost techniky u všech zbraní způsobila, že je třeba zvýšiti kulturní úroveň důstojníků tím, že jejich výchova bude směřovati více k oboru vědy. Tato změna měla za následek, že bylo nutno přepracovati jisté programy a zvláště rozšířiti na všechny zbraně způsob vzdělávání důstojníky ve dvou etapách, a to:

I. Na škole výchovné (école de formation) v širším smyslu, zpravidla společně několika zbraním, kde se mu dostává první výbavy všeobecných znalostí, vojenských i technických.

II. Na škole aplikační (école d'application), zvláštní pro každou zbraně, kde jistá odvětví vzdělání jsou zvláště rozvinuta podle zvláštních potřeb té neb oné zbraně.

¹⁾ Kromě těchto uchová jich Německo definitivně jistý počet k výbroji pevností povolených mírovou smlouvou.

B. Pro neustálý vývoj techniky a taktiky jest třeba důstojníku neustále pokračovati ve vědomostech (perfectionnement), kterých nabyl ve škole výchovné. Této potřebě odpovídá zřízení krátkodobých zvláštních kursů, kde důstojník v určitých dobách své služby, a zvláště v době, kdy má postoupiti do vyšší hodnosti může se seznámiti s pokrokem, jehož bylo dosaženo, a novotami zavedenými při materiálu a v jeho užívání.

C. Vývoj a vynalezení nových strojů (útočná vozba, letectví) vytvořily nové zbraně nebo jich samostatná odvětví, pro něž musely se zříditi příslušné školy.

D. Různost operačních jevišť, na kterých může působiti moderní armáda velmocí, odůvodňuje utvoření zvláštních cvičebných středisek (Centres d'instruction), ve kterých dostane se určitému počtu důstojníků patričního poučení. (Středisko pro výcvik v horské válce.)

F. Konečně, aby připravilo souhrn různých zbraní na bojišti a zajistilo jednotné nauky, vrchní francouzské velitelství organizovalo již v čase míru ve velkém měřítku společnou práci důstojníků různých zbraní.

Tohoto cíle se dosáhne seskupením škol na týchž místech, kdykoli je to možno, ne-li, dočasným seskupováním jich ve výcvikových táborech. Konečně pak shromážděním důstojníků různých zbraní ve společném kurse zdokonalovacím anebo v kurse zřízeném pro postup do nové hodnosti.

F. Počáteční výchova důstojníků záložních přibližuje se stále více výchově důstojníků činné služby, což vedlo k tomu, že v principu byly připojeny každoroční kursy pro výcvik důstojnických čekatelů záložních ke škole pro důstojníky činné služby.

Pokračovací výchova záložních důstojníků se děje:

1. Pokračováním vyučováním důstojníků dobrovolných v krajských široce decentralisovaných školách.

2. Povinnými obdobími výcviku.

3. Zkušebním praktikem (stage), nahrazujícím některá výcviková období, jež může býti společně s praktikem důstojníků z povolání. (Kursy speciálních odvětví nebo kursy pro postoupení do nové hodnosti.)

Výcvik důstojníků tudíž obsahuje:

Pro činnou armádu (l'armée active):

Počáteční vzdělání (formation initiale) poskytované ve výchovných a aplikačních školách.

Pokračovací kursy (cours de perfectionnement) při postupu do nové hodnosti obsahující jednak společný kurs pro různé zbraně, jednak kurs zvláštní pro každou zbraň.

Technický výcvik (instruction technique) doplňovací, jenž se týká buď společné specialisace pro všechny zbraně nebo jen pro jednu z nich.

Vyšší vzdělání (instruction supérieure), jež přihlíží k výchově vyšších velitelů a vyšších štábů.

Pro důstojníky záložní (officiers de complément).

Počáteční vzdělání, jež se přibližuje co nejvíce vzdělání důstojníků činné služby.

Pokračovací vzdělání, organizované methodicky a horlivě pěstované, ovšem beroucí zřetel ke zvláštní potřebě důstojníků tohoto odvětví.

II. Organizace.

I. Důstojníci činné armády.

Všeobecné výchovné školy (écoles de formation) obsahují:

a) Základní školy (grandes écoles), kam přijímají se přímo po složení zkoušky civilní kandidáti, skončivší střední školu.

b) Vojenské školy v užším smyslu (écoles militaires), do kterých se přijímají po složené zkoušce a po skončené dvouleté vojenské službě poddůstojníci, kteří kandidují na důstojnickou hodnost.

Základní školy.

Pro pěchotu, pro jezdeckto, pro vzduchoplavbu, pro útočnou vozbu speciální vojenská škola v St. Cýru. Vyučování trvá 2 roky.

Pro dělostřelectvo, pro zákopnictvo, pro vzduchoplavbu, pro útočnou vozbu polytechnická škola v Paříži. Vyučování trvá 2 roky.

Vojenské školy v užším smyslu jsou:

Pro pěchotu a útočnou vozbu: Vojenská škola pro pěchotu v St. Maixentu.

Pro jezdeckto: Vojenská škola jezdecká v Saumuru.

Pro dělostřelectvo: Vojenská dělostřelecká škola ve Fontainebleau.

Pro zákopnictvo: Vojenská škola ženijní ve Versailles.

Pro vzduchoplavecstvo: Zvláštní vojenská škola pro tuto zbraň bude založena později ve Versailles. Zatím důstojníci kandidáti, pocházející z poddůstojníků, kteří se chtějí věnovati vzduchoplavecství, chodí do kursů ve vojenských školách svých zbraní.

Vyučování na těchto vojenských školách trvá 10 měsíců.

A. Aplikační školy (écoles d'application).

Pěchota: Před válkou nebylo aplikační školy pro pěchotu. Projektuje se její utvoření a škola bude umístěna ve Versailles, kde jest nyní Středisko studií pro pěchotu, jádro to budoucí školy a sídlo pokračovacího kursu.

Jezdecko: aplikační škola jezdecká v Saumuru.

Dělostřelectvo: aplikační škola dělostřelecká ve Fontainebleau.

Zákopnictvo: aplikační škola ženijní ve Versailles.

Vyučování trvá 11 měsíců.

Vzduchoplavecství: Utvoření aplikační školy pro vzduchoplavbu jest dosud jen navrženo. Zřízeno bude ve Versailles, kde se již nalézá středisko pro studium vzduchoplavby, jádro to budoucí aplikační školy a sídlo různých pokračovacích kursů.

Dnes celková délka důstojnických aplikačních kursů pro vzduchoplavbu trvá 6 měsíců až 2 roky, podle toho, jakého počátečního vzdělání se dostalo důstojníkům nebo jaké specialitě se chtějí věnovati.

Tento kurs obsahuje praktikum ve vzduchoplaveckém Středisku ve Versailles a řadu postupných praktik v různých školách speciálních odvětví.

Útočná vozba: Aplikační kurs trvající 9½ měsíce působí již ve Středisku studií pro útočnou vozbu ve Versailles a jest společný pro všechny důstojníky, vyšlé ze základních nebo z užších vojenských škol. Aplikační škola pro útočnou vozbu bude zřízena později.

B. Pokračovací kursy:

Kromě dočasných kursů, zřízených pro důstojníky, kteří byli imenováni za války, účastní se normálně pokračovacích kursů oni důstojníci, kteří postupují:

1. z hodnosti poručíka na hodnost kapitána.

2. z hodnosti kapitána na hodnost majora.

3. z hodnosti podplukovníka na hodnost plukovníka.

Kurs při postupu do hodnosti kapitána obsahuje pokračovací zbrojní kurs, zřízený na Aplikační škole nebo prozatímně ve Středisku studií dotyčné zbraně. Trvá 6 měsíců (1 rok pro důstojníky jezdecky).

Kursy při postupu do hodnosti majora a plukovníka skládají se z účasti na společných kursech pro různé zbraně, nalézajících se z části ve Versailles, z části v tábore Maillly (trvají 25 dní) a ze zbrojního pokračovacího kursu, jenž trvá 20 dnů, následuje po prvním a jest zřízen v aplikačních školách.

U dělostřelectva střelecké kursy pro velitele střelby, zřízené v Bitche a v tábore Maillly, a u zákopnictva kurs Technické divise, připojený k Zákopnické aplikační škole, nahrazují pro tyto zbraně zbrojní kursy při postupu z hodnosti kapitána.

C. Odborný doplňovací výcvik (instruction complémentaire spéciale), týkající se jen jedné zbraně.

Tento výcvik jest určen pro vzdělání důstojníků, kteří se specialisovali v určitém odvětví své zbraně a jest zřízen ve zvláštních ústavech nebo jest podřazen aplikačním školám nebo Střediskům studiím.

Hlavní kursy nebo školy speciálních odvětví jsou:

Pro pěchotu: Středisko pokračovací pro specialisty pěchoty v Châlons sur Marne. Kursy trvají 2 měsíce.

Kurs techniků pěchoty ve zbraních, strojích, střelivu v Châlons sur Marne. Trvají 4 měsíce.

Pro jezdecko: Kursy pro důstojníky automobilových kulometů jezdeckých v Saumuru (Aplikační škola pro jezdecko). Trvají 5 měsíců.

Pro dělostřelectvo: Kursy equitační pro instruktory poručíky, jsou připojeny k Aplikační dělostřelecké škole ve Fontainebleau. Trvají 10 měsíců. Kurs pro měřící (busolové = orienteur) důstojníky — Maillly a Bitche. Trvá 5 týdnů.

Kurs pro důstojníky bezdrátové telegrafie — Maillly a Bitche. Trvá 5 týdnů.

Kurs pro důstojníky specialisty pro střelivo v Bourges. Trvá 1 měsíc.

Kurs dělostřeleckých techniků v Paříži. Trvá 9 měsíců.

Pro vzduchoplavbu: Výcvikové středisko pro letecké odborníky v Bordeaux.

Výcvikové středisko pro pozorovatele v Avordu.

Výcvikové středisko pro piloty v Istres.

Výcvikové středisko pro aerostaty v Cosnes.

Výcvikové středisko pro obranu proti letadlům (D. C. A.) v Montargis.

Výcvikové středisko pro střelbu a vrhání pum z letadel v Cazeaux.

Trvají různě, podle kategorie důstojníků, již se jich účastní.

Pro útočnou vozbu: Kurs technických důstojníků útočné vozby, připojený ke studijnímu středisku pro útočnou vozbu ve Versailles. Trvá 11 měsíců.

D. Odborný doplňovací výcvik, týkající se několika zbraní.

Tyto výcvikové orgány byly utvořeny, aby rozšířily odborné znalosti stejně se týkající několika zbraní. Jsou to:

a) Středisko pro zdokonalení se v technickém výcviku důstojníků spojovacích a přenášecích (transmissions).

Založeno bylo v r. 1921 v Tours a má za účel obeznamití jistý počet vojenských důstojníků se zacházením s různými přístroji přenášecími (převodnými).

Bude však přeneseno do Versailles, kde se z něho stane Středisko pro studie o spojení a přenášení, kde budou důstojníci všech zbraní a všech hodností studovati problém spojovací a přenášecí služby v celém jeho rozsahu se stanoviska i technického i taktického.

b) Středisko automobilového výcviku ve Fontainebleau pro důstojníky dělostřelecké a vozatajské. Ve Versailles má odbočku, jejímž úkolem jest cvičiti elvy škol, které se nalézají v tomto městě.

c) Cvičná škola pro tělocvik a šerm, umístěná v Joinville, vychovává důstojníky-instruktory těchto oborů a zřizují se v ní informační praktika pro velitele, pro vojenské lékaře a školní učitele.

d) Středisko pro studium horské turistiky působící v Briançonu, kde nahradilo cvičnou školu lyžařskou.

e) Konečně odborný kurs pro ochranu proti plynům umístěný v Aubervilliers.

E. Výchova vyšších velitelů a vyšších štábů.

Vyšší velitelství. Dva orgány zajišťují další výchovu důstojníků, počínaje hodností plukovníckou:

a) Středisko pro technická studia dělostřelectva v Metách, kde generálové a vyšší důstojníci všech zbraní studují, kterak užívají dělostřelectva, hledě ke všeobecné taktice.

Praktikum trvá 2 měsíce.

b) Středisko pro studia vojenská (Centre des études militaires) jest vyhrazeno brigádním generálům a plukovníkům. Podává studium strategického vedení operací a manévrování s armádami a vyššími jednotkami, stejně jako studium otázek rozkazů všech druhů, týkajících se vedení války.

Kurs trvá 5 měsíců.

Vzdělání vyšších velitelů jest posléze doplněno poučením rázu více technického, poskytovaných generálům v cyklech informativních, které záleží v krátkodobých praktikách, konaných v hlavních střediscích a ve školách různých zbraní, uvedených výše.

Důstojníci vyšších štábů.

Potřebný výcvik poskytuje důstojníkům vyšších štábů Vyšší válečná škola v Paříži. Chovanci jsou přijímáni po složení zkoušek. Vyučování trvá 2 roky.

II. Záložní důstojníci.

Všeobecně výchovné školy.

Důstojníci elévéové zálohy jsou seskupováni do výcvikových kursů, trvajících 6 měsíců, připojených buď ke školám všeobecně výchovným, nebo ke studijním střediskům.

Kursy pokračovací.

Pokračovací výchova záložních důstojníků dobrovolných jest opatřena:

Pro pěchotu, dělostřelectvo, jezdeckto a zákopnictvo v krajských školách, jichž organisace a řízení náleží generálům, velícím armádních sborů.

Pro vzduchoplavbu a útočnou vozbu ve školách společných pro několik krajů.

Pro službu u vyšších štábů v jednotném kurse připojeném k Vyšší válečné škole.

O dalekonosných dělech, jež bombardovala Paříž.

„Rivista di artiglieria e genio“ přináší v březnovém čísle zajímavý článek o dalekonosných dělech, jež z jara r. 1918 bombardovala Paříž, a jejich objevení způsobilo tehdy značný rozruch ve světě, přes to, že podobné pokusy byly již před tím i v jiných státech konány. První takové dělo sestavil Nobel r. 1892 a téhož roku dospěli též Francouzi k podobným výsledkům (počáteční rychlost 1100 m, donosnost však neznáma).

Německá děla vyšla z dílen Kruppových v Essenu,**] kdež byla tak tajně zhotovována, že i v Rakousku překvapilo, když se objevila. Tam ovšem nedali se zahanbiti a krátce před převratem počali i v Plzni u Skody podobná děla vyráběti. Tam byla v květnu r. 1919 komisi amerických dělostřeleckých důstojníků získána většina dat, neboť Němci zachovávali mlčení a příslušných děl spojencům nevydávali.

Data, tehdy již na území čsl. republiky získaná, byla zpracována v „Journal of the U. S. Artillery“ a v „Revue d'Artillerie“, z nichž hlavně čerpaný tyto poznatky.***)

Hlavním úkolem bylo tu dosáhnouti veliké počáteční rychlosti. Poněvadž té doby byla vzdálenost do Paříže asi 110 km, musila střela mít počáteční rychlost aspoň 1350 m. [Pokud bylo možno seznati, byla počáteční rychlost vskutku dosažená 1500—1600 m, rychlost při dopadu 700 m/sec, doba letu asi 3 min. Střílelo se pod úhlem 55°, aby se střela dostala brzo do řídišho ovzduší, kamž asi dospěla se správnou inklinací 45°.]

Aby se této počáteční rychlosti dosáhlo, musil býti k vystřelení volen [prach pomalu hořící] dávající stejnoměrný tlak, hlaveň pak musila býti dostatečně dlouhá, aby plynům byl poskytnut čas k působení.

Výpočtem dospěje se k tomu, že váhu náboje není možno zvyšovati do nekonečna, má-li se dosíci stále větší rychlosti; nejvyšší možný náboj je asi o 50% větší váhy střely. Jelikož váha střely ráže 21 cm byla 120 kg, zdá se, že podle různých údajů zjištěné množství prachu 300 kg bylo správné.

Děla sama byla ráže 21 cm, ježto však nesnesla více než 50 ran, byla pak předělávána na 24cm. Hlaveň sama byla dlouhá celkem 36 m! Byla získána předeláním vystrílených lodních děl ráže 38 cm a délky 17 m vsazením nové hlavně ráže 21 cm, jež z původní hlavně o 13 m vychýlala (viz obr. 1.) Hlaveň tato měla duši o 64 rýhách šroubovitých o sklonu 4°. Na konec této hlavně našroubována byla ještě další trubice a, 6 m dlouhá, uvnitř hladká, ráže o dvě výšky rýhy větší. Tato roura nasazena byla asi prostě proto, aby se dosáhlo ještě větší rychlosti střely, aby se totiž plynům poskytla ještě větší doba působení a odpor aby byl co nejmenší.†) Ovšem, že malá část plynu unikla. Ryhovana byla tedy pouze část b, kteráž stačila udělit střele dostatečnou rychlost otáčecí.

Co se střely samotné týče, je konstrukce její vidna z obr. 2. Je zajímavé, že [plášť střely byl též ryhovaný, a to na dvou místech, nad oběma obroučkami, v délce asi 7 cm. Rýhy odpovídaly počtem i rozměry rýhám hlavně dělové. Přičítali tedy Němci obroučkám úkol uzavíratí výhled plynům, nepovažovali je však za dostatečné, aby jimi bylo otáčení střely zabezpečeno.††) Vzniklé však tření bylo veliké, jak vysvítá ze značného opotřebování hlavně po každé ráně. Jakým způsobem se vpravila střela do hlavně tak, aby rýhy do sebe zapadly, není známo.

Jak z obr. 2. vysvítá, měla střela k vůli jistotě dva zapalovače, jeden u dna, druhý na přepážce, jež dělila vnitřek na dvě komory. Spojení obstaráno bylo šesti otvory v přepážce vyvrtanými. Spodní zapalovač chráněn byl před účinkem horkých plynů našroubovanou deštičkou. Plášť zhotoven byl z chromniklové oceli. Vpředu nasazena byla velmi dlouhá čepice (poloměr zakřivení roven sedminásobné ráži), aby odpor vzduchem kladený byl nepatrný. Celý projektil byl přes 1 m dlouhý. V obou výše uvedených komorách byla náplň 10—12 trotylu.

*) Mohla však býti při počáteční rychlosti 1100 m/sec, sotva větší než 40 až 45 km.

Pozn. red.

**) Konstruktér byl p. Rausenberger.

Pozn. red.

***) První data o dalekonosném děle, čerpaná z „The Times Engineering Supplement“, a shodná s tímto článkem, přinesla u nás „Tribuna“ 29. dubna 1920.

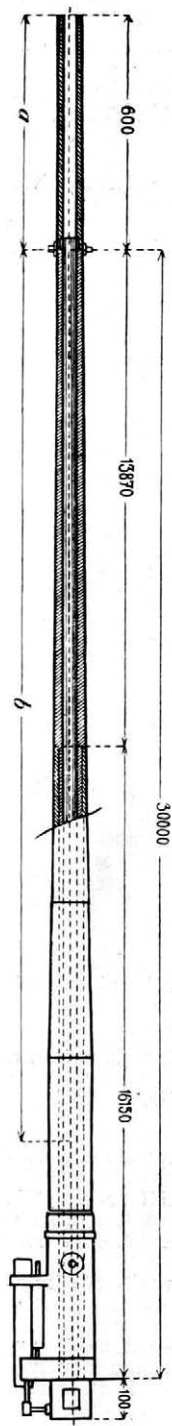
Pozn. red.

†) Možná také proto, aby se zmenšila derivace.

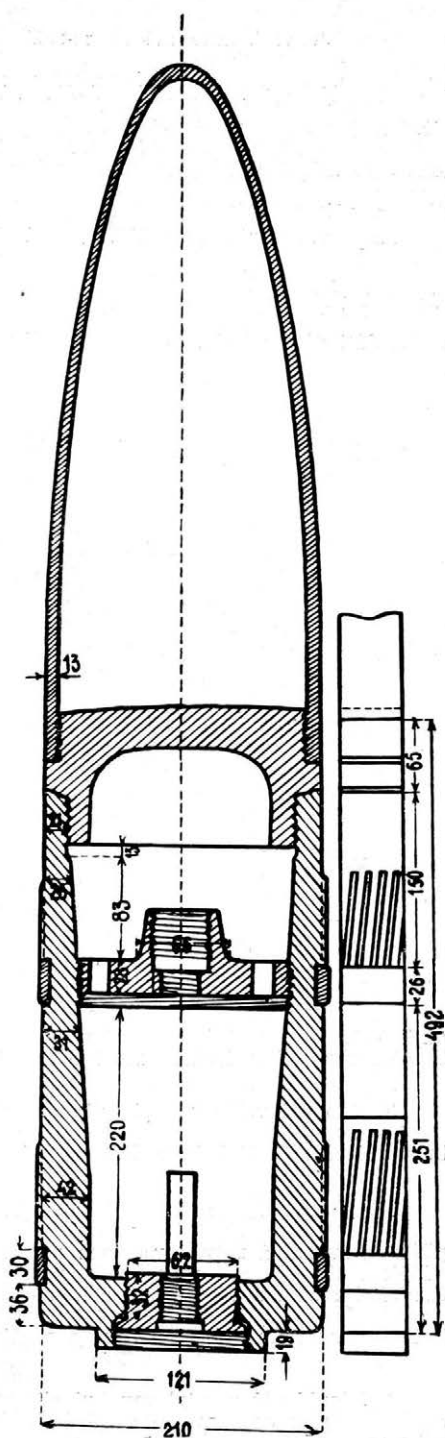
Pozn. red.

††) Lze ovšem též říci, že vlastními vodícími obroučky byly ony části ryhované a zesílený okraj neryhovaný byl pouze napávkou pro plyn.

Pozn. red.

Obr. č. 1.

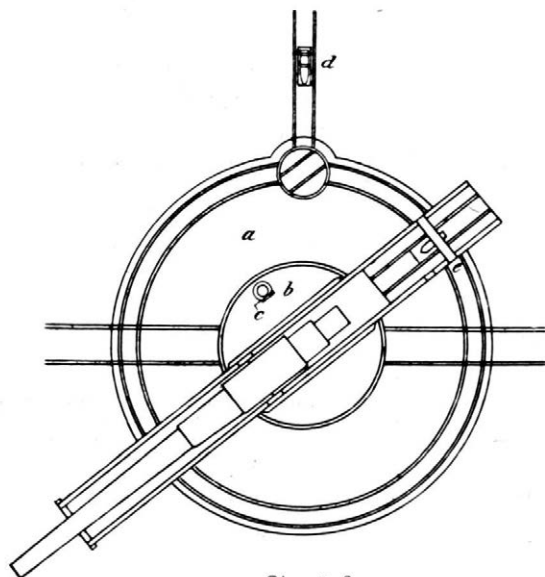

Obr. č. 2.

Brzdění dalo se [dvěma hydraulickými válci brzdícími] na spodní části zadku umístěnými, kdež byl též zpružinový válec vratný. [Zadek sám má stěny 13 cm tlusté, uvnitř opatřené 3 cm vysokými lištami, v nichž se hlavně pohybuje pomocí souhlasných drážek. Délka zákluzu činila 130 m]

Hlaveň upevněna byla na lafetě, jež spočívala na čtyřech vagonech železničních (dohromady 18 os). Lafeta byla velická, podlouhlá skříň, jejíž kostra sestávala ze silných železných trámů příčkami spojených a vyztužených. Doprava po železnici dala se až na místo po zvláštní koleji, která vedla až na připravený podstavec, kdež bylo dělo vyzdvíženo a po odvezení vagonů spuštěno a přimontováno.

Podstavec byla rozsáhlá, pevná konstrukce kruhového půdorysu (viz obr. 3), průměru 10.50 m, výšky 1.80 m; umístěn byl v obdobné jámě. Část **a** je nehybná, **b** dá se točiti kol svislé osy a slouží za vlastní podstavec dělu. Tato část má průměr 8.50 m a spočívá na podložce prostřednictvím 112 ocelových koulí průměru 20 cm. Ozubeným soukolím **c** může se tato část uvést v chod a tím dáti dělu odměr.

Obr. č. 3.

K pohybu tomu třeba bylo asi 8 mužů. Elevace dala se mechanismem, umístěným pod zadní částí děla, též ozubeným soukolím. Převod byl takový, že otočením kliky $4\frac{1}{2}$ krát zdvihlo se dělo o 1° .

Náboje přivázeny byly vozíčkem **d** a zdvihány mechanismem **e**.

Těchto děl vešlo v akci celkem 7 a daly dohromady 183 rány do města a 120 mimo; ztráty jimi způsobené činily 256 mrtvých a 620 raněných. Umístěna byla v lesích S. Gobain u Laonu, odkudž bylo na Paříž nejbliže.^{*)}

Nový anglický předpis „Infantry Training II., War 1921 (Profesional) uveřejňuje — podle „Mil. Wochenblattu“, 1922, čís. 39 — **Novou organizaci anglického pěšího praporu a roty**. Prapor: početný stav asi 1000 mužů dělí se na štáb, oddělení signalistů, 4 roty a odd. vozatajské. Ke štábu náleží skupina pro doručování rozkazů, kulometná četa a oddělení minometníků. Kulometná četa skládá se ze 2 sekcí po 4 kulometech (Vickers, ráže 7.7 mm). K dopravě dvou kulometů se vším příslušenstvím a střelivem slouží dvouspřežní vozík pro kulometry. Sekce pro metání lehkých min používá dvou minometu systému Stokes.

^{*)} Hloubkový rozptyl ran byl ohromný — až několik km — což se dá vysvětliti jednak rychlým opotřebováním hlavně, jednak nehomogenitou používaného prachu.

Pozn. red.

ráže 8.1 cm, váha 55 kg, váha střeliva 5 kg, donosnost podle náboje 215—640 m, potřebná doba ku přípravě střelby $\frac{1}{4}$ minuty, rychlost střelby 30—40 ran za minutu. Stav sekce: 1 důst., 21 mužů; k dopravě 3 minometů slouží vozík.

Rota: stav 231 mužů a 1 kůň k dopravě střeliva. Rozdělení roty: štáb (1 důst., 22 poddůstojníků a mužů), 4 čety (po 1 důstojníkovi a 51 poddůstojníků a mužstva); každá četa rozdělena na štáb, 2 skupiny kulometů (po 12 mužích, 1 kulomet [Lewisův]) a 2 skupiny s automatickou puškou (12 mužů, 2 pušky ke střelení granátů).

Nová organizace holandské armády. „Mil. Wochenblatt“, r. 1922, č. 39, uveřejňuje ve výtahu pojednání kapitána Lindena v čas. „Mavors“ (1. a 2., 1922) o nových zákonech, které upravují služební povinnost a reorganizaci armády.

Polní armádu tvoří sedm prvních nejmladších ročníků, 8. a 15. ročník určen jest pro 24 záložních pluků, zbytek ročníků tvoří doplňovací zálohu; u této zařazení jsou i ti, kdož dříve nesloužili (dřívější domobranci). Tato služební povinnost zve se mimořádná, kdežto řádná povinnost odpovídá dřívější miliční a zeměbrancecké povinnosti. Povinnost ke službě trvá od 19. do 40. roku (dříve 6 let v milici, 5 let v zeměbraně, pak v domobraně). Každým rokem zařadováno jest: 13.500 mužů pro pěchotu, 500 pro cyklisty, 800 pro jezdecko, 2170 pro polní, 1500 pro ostatní dělostřelectvo, 1100 k ženijním útvarům, 500 pro zdravotní, 90 pro automobilní, 240 pro intendantní a 140 pro leteckou službu. Celkem 20.540 mužů.

Stav polní armády bude po zařazení 7 ročníků činiti: 94.500 mužů pěchoty, 3500 cyklistů, 3200 jezdců (4 ročníky!), 21.300 dělostřelců a asi 10.000 mužů ženijního vojska (dělостřelci a ženijní útvary z 10 ročníků); celkem 152.000 mužů.

Mimo to utvoří se záloha: 94.500 mužů pěchoty, 3500 cyklistů, 8000 cyklistů z řad jezdecka, 10.000 mužů dělostřelectva a jiných zbraní, celkem 117.000 mužů. Polní a záložní armáda čítá tudíž celkem 259.000 mužů, k tomu ještě asi 80.000 neorganizovaných mužů z doplňovací zálohy.

Polní armáda sestává ze 4 divisních skupin po 2 divisích. Každá divise dělí se na 3 pluky pěchoty po 3 praporech, 1 baterii horských děl pro pěchotu, 1 baterii leteckých minometů, 1 rotu cyklistů, 1 pluk leteckého dělostřelectva (2 oddílů 7 cm děla a 10 cm houfnice, po 3 bateriích po 4 dělech), 1 rotu zákopníků.

Velitel divisní skupiny disponuje kromě svých divisí ještě jednou rotou cyklistů, 2 eskadronami jezdecka a dělostřelectvem (1 odd. 10 cm děl, 1 oddíl těžkých minometů).

Zálohu polní armády tvoří: 24 záložní pěší pluky, útvary pevnostního a pobřežního dělostřelectva, 8 rot pevnostních zákopníků atd., pak pobřežní a pohraniční stráže, dobrovolné sbory.

Holandské dělostřelectvo. Podle záměrů ministra van Dyka má býti ke každé divisí (9 praporů) zařazen jeden polní dělostřelecký pluk, skládající se ze dvou oddílů po (3×4) 7cm dělech a 1 oddílu po (3×4) 10cm houfnic; tyto musí se teprve opatřiti. Polní dělo jest menší donosnosti (7 km proti 9—10 km moderních polních děl), kterážto závada prý bude odstraněna. — Každá skupina divisní (2 divise) disponuje mimo to ještě jedním dělostřeleckým plukem, skládajícím se z 1 oddílu (2×4) 12 cm houfnic a 1 oddílu (3×4) těžkých minometů. — U polní armády jsou kromě toho zařazený: 1 armádní dělostřelecký pluk o 4 oddílech (2×4) 15 cm houfnic. Za všeobecnou dělostřeleckou zálohu slouží 32 anglické 15 cm houfnice, silné, ale málo pohyblivé to dělostřelectvo. — Z pevnostních děl nejlepší jsou: 12 cm děla L/St (musí býti teprve modernisována), 8 cm a 6 cm děla (tato mohou býti i u záložních útvarů použita).

(Výtah ze studie kap. gen. štábu van Geusau, uveřejněné v čas. „Mavors“, 1922, seš. 3.)

Pz.

Bulharská pracovní povinnost. Dr. Doskoff, bulharský zástupce v Berlíně, uveřejňuje zajímavá data o nucené všeobecné pracovní povinnosti, která byla Bulharsku mírovou smlouvou nařízena. Každý Bulhar je povinen sloužiti od 20. roku počínaje, 12 měsíců, každá žena od 16. roku po 6 měsíců ve prospěch obecného blaha. Od vyhlášení tohoto zákona pracovalo již 700.000 mužů a žen po 20 dní na kulturních pracích, a to: několik kilometru dlouhý násep u Ruščuku k ochraně proti povodním; vysušení močálovitých krajín a jich zúrodnění; opravy a založení silnic, stavba mostů, stavba škol a opravy poškozených budov ve válce a pod. Těmito nucenými pracemi bylo skoro 700 milionů lvů uspořeno. Práce prováděli ponejvíce obyvatelé v jednotlivých obcích beze vsi nákladné centralisace (Mil. Wochenblatt, 1922, seš. 40).

Pz.